

Józef Bożek - konstruktor, mechanik i wynalazca pochodzący ze Śląska Cieszyńskiego. Urodził się 28 lutego 1782 r. w Bierach jako syn miejscowego młynarza, Mikołaja i Marii z domu Duda. Ochrzczony został w kościele w sąsiednim Grodźcu. Dzięki pomocy ówczesnego wizytatora szkolnego, ks. Leopolda Szersznika, został w 1779 r. przyjęty do gimnazjum filologicznego w Cieszynie, w którym ukończył trzy klasy. Po jego ukończeniu, w poszukiwaniu pracy i nauki wywędrował ze Śląska Cieszyńskiego. W latach 1803 - 1805 studiował w morawskim Brnie mechanikę i matematykę, po czym przeniósł się do Pragi. Tam od 1805 r. był słuchaczem Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Praskiego. Od 1806 r. był mechanikiem i zegarmistrzem w tamtejszym Instytucie Politechnicznym. W Pradze powstała większość konstrukcji Bożka : m.in. precyzyjny zegar dla Instytutu Astronomicznego, automatyczny warsztat tkacki, maszyna do szlifowania zwierciadeł oraz liczne udane protezy rąk i nóg dla inwalidów wojennych. Tam też, prawdopodobnie nie wiedząc o lokomotywie Anglika Stephensona, zbudował pierwszy na kontynencie europejskim powóz z napędem parowym (w 1815 r.), a później łódź z parowym silnikiem (w 1817 r.). Józef Bożek był o rok młodszy od George'a Stephensona a ich wynalazki powstały prawie w tym samym czasie. Obaj napotkali na liczne trudności pragnąc wdrożyć swoje rozwiązania techniczne.

Józef Bożek wynalazkom i konstrukcji maszyn poświęcił całe życie. Żył w biedzie, nigdzie nie mógł dostać finansowego wsparcia ani pozyskać bogatych sponsorów. Zmarł 21 października 1835 roku.

Bożek, kompletnie zapomniany w Polsce, w Czechach jest bardzo popularny i sławny. Czesi uznają go za "ojca czeskiej myśli technicznej". Jego imię noszą instytuty politechniczne i szkoły, Czesi spacerują ulicami Brożka, poczta wydała znaczek z jego portretem . Powstały książki oraz filmy o wynalazcy. Postać Józefa Bożka pojawiła się również w przedstawieniu Jaromíra Nohavicy „Těšínské nebe”. W Polsce Zofia Kossak uczyniła go bohaterem opowiadania "Czarodziej" (w książce "Nieznany kraj").

Krótkie opowiadanie poświęcił mu również Gustaw Morcinek.

W filii GOK w Bierach wmurowana w ścianę jest pamiątkowa tablica poświęcona jego osobie. Tablica została ofiarowana i odsłonięta przez jego potomków w 1987 roku.

Gminny Ośrodek Kultury w Jasienicy organizuje imprezy dedykowane genialnemu wynalazcy.

Polecamy artykuł Rudolfa Ochmana "Józef Bożek, zapomniany wynalazca śląski", opublikowany w [Zaraniu Śląskim 1931, R. 7, z. 3/4](#).

Józef Bożek (ur. 1782, zm. 1835)

Replika pojazdu parowego Józefa Bożka

Tablica pamiątkowa na budynku filii GOK w Bierach